СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 205. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 3. вересня, 1925. VOL. XXXIII. No. 205. Jersey City, N. J., Thursday, September 3. 1925. THREE CENTS

Всі майни твердого вугля замкнені страйком.

ФІЛАДЕЛФІЯ, 1. вересня. — Перший день загального антрацитового страйку проминув спокійно. Всі майни були замкнені, і кромі робітників, занятих стереженнєм кодалень від огню, води, обвалу, не працював ні один робітник. Ні одна компанія не пробувала вести роботу страйколомами.

ВІЙНА ЗАЯВ.

Зате перший день страйку зазначився острою виміною заяв межи преставниками майнерської юнії та представниками властителів. Властителі в своїй публичній заяві показують, що вони мають тепер припаси 30 міліонів тон твердого вугля, які на їх думку можуть вистарчити до слідуючого квітня. Властителі далі полемізують з представниками майнерів, що мовляв майнерам нічого не лишалося, лишень застрайкувати; властителі кажуть, що робітники могли працювати далі, без контракту, доки нового контракту не зробиться.

Майнерська юнія в своїй заяві наперед відкидає міркування властителів, немовби припаси вугля могли вистарчити до квітня. На думку юнії, вони не вистарчуть навіть до половини січня. Середно-атлянтійські стейти відчувають недостачу вже скорше, бо преці́нь за кождий тиждень страйку не стане ще 1 і три чверти міліона тон, які робітники добулиби, якби не було страйку.

ВИТЯГАЮТЬ ПЛЯНИ ЗАПОБІЖЕННЯ СТРАЙКУ НА БУДУЧЕ.

Занепокоєнне фабрикантів та публики загальним вуглевим страйком було причиною, що сейчас появилися ріжні пляни, як запобігати подібним загальним здержуванням добування топлива на будуче.

Як відомо, Гемонд, голова федеральної вуглевої комісії, предложив уже президентови Кулиджови плян сеї комісії, після котрого конгрес мавби надати комісії додаткові права щодо відкривання фактів про вуглевий промисел а кромі сього зарядити, що кождий вуглевий контракт межи властителями та робітничою юнією має бути продовжений автоматично (без спеціяльної нової згоди), хиба що невдоволена сторона повідомила уряд про своє бажанне зміни контракту на два місяці перед упливом обовязуючої сили контракту.

Тепер знова спеціяльний комітет майнерської юнії виступив публично зі своєю попередньою пропозицією, щоби майни твердого й мягкого вугля перейшли на власність уряду. Уряд мавби купити їх за півпята міліярда долярів, а заряджувати малаби ним федеральна вуглева комісія, зложена з представників властителів, робітників та публики.

Тимчасом робітники стараються вгадати, як довго буде тревати страйк. З того, що вуглеві компанії казали добути з копалень мулів, уживаних до тягання візків під землею, робітники догадуються, що компанії предвиджують що найменче один місяць завішення праці. На довший страйк показувалоби також відправленне богато зелізничих робітників зелізничними компаніями та відправленне до варстатів на направу богато льокомотив.

Перший день страйку страйкарі звичайно вжили на відвіданнє театрів та прогульки. Богато однак сейчас взялося до праць коло городів, направи домів, тощо. Богато з них, сподіючися довшого страйку, вибирається до Европи в відвідини до своїх родин.

ЗНОВА ВІДКРИВАЮТЬ ПОДАТКОВІ КНИГИ ДЛЯ ПУБЛИКИ.

ВАШИНҐТОН, 1. вересня. — Податковий уряд дозволив після послідного податкового закона вглядати в урядові податкові книги та подавати до публичного відома, кілько котра одиниця й корпорація заплатила податку.

Показується, що людьми, які заплатили найвисші особисті податки, є Ракефелер син, котрий заплатив близько півосьма міліона долярів, та його син Едсел, котрий заплатив близько два міліони податків. З федеральних урядників найбільше заплатив міністер скарбу Мелон, з акторів Доглас Фербенкс, з винаходчиків Едисон. Віцепрезидент Дос заплатив 25 тисяч; адвокат Даров 4 тисячі, римо-католицький епископ Оконел 18 тисяч. З підприємств найбільше заплатили: Фордова компанія, Юнайтид Стейтс Стіл Корпорейшен, та Дженерел Електрик.

НЕ ПУСКАЮТЬ В АМЕРИКУ НАЗАД ІМІГРАНТА, ЩО БУВ ТУТ 18 ЛІТ.

НЮ ЙОРК, 1. вересня. — Іміграційні урядники задержали Оскара Ґила, богатого купця футер, котрий, побувши в Америці 18 літ, виїхав був до Европи на вакації. Коли він вертав, його треба було допускати як звичайного чужинця, і тепер урядники задержали його, переконавшися, що він не вміє читати.

ПРИЗНАЛАСЯ ДО ОТРОЄННЯ МУЖА.

ВИЛКС-БАРЕ, Па., 1. вересня. — Пані Невел в. Гарвей Лейку, котру недавно арештовано яко підозрілу в смерти свого мужа, призналася поліції, що вона строїла свого мужа стрихніною.

Утрійниця додала, що причиною страшного поступку були вічні сварки з мужом, та що до злочину помагав її один „бордер".

УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДЯНИНЕ!

Коли читаєш, що старому краєви грозить страшна руїна від голоду, повені та ляцького насильства, то памятай, що на тій землі жили Твої батьки, що там живуть Твої Рідні!

Коли читаєш, що скровавлена Рідна Твоя земля в голодових судорогах благає помочі для немічних дітий, інвалідів та старців — то тям, що вона звертається до Тебе!

Коли читаєш поклик до американської іміграції — то знай, що Тебе особисто закликають стати в ряди тих, які бажають волі Рідному Краєви.

Закінчуючи серпневу збірку кличемо до Тебе український читачу: Твоїм обовязком помогти братови! Хай в списку жертводавців на поміч інвалідам, сиротам, голодним селам, Рідній Школі та Просвіті не бракне Твого імени.

Всі зібрані жертви пересилайте негайно на закінчення серпневої збірки до:

OBYEDNANYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

ЧИСЛЕННІ ПРИСУДИ В СССР.

„Таймс" повідомляє з Ленінґраду про присуд смерти на 58 людей — без суду. Оголошена листа містить багато звісних імен, м. и. князя Ґоліцина, бувшого през. ради міністрів. Тепер заробляв він на життя шевством.

ДИВЕРСІЙНІ НАРАДИ.

В ночі 10. VIII. намагався перейти польсько-радянську границю відділ із 10 людей на відтинку біля села Волини. Тої самої ночі около 12 год. кілька км. від села Волини, намагалася перейти границю инша ґрупа диверсантів. Стріляли до польського постерунку. Заалярмована станиця примусила диверсантів відступити в околицю граничного села Новий Двір. Рівночасно відірвали незнані люде на граничному стовпі польському вірлови голову й крила.

ПАМЯТНИК ДЛЯ ПРИНЦИПА.

Центральний комітет югославянських націоналістів рішив вибудувати в Сараєві памятник Гаврилови Принципови, який убив австр. архикнязя Фердинанда і дав безпосередню притоку до світової війни.

ҐАЛІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ.

Ґалійський університет повстане в місті Ґельвей в Ірляндії і стане наскрізь національною високою школою, присвяченою ґалійській мові. Усе викладатимуть там по ґалійському; ґалійські семинарі з університету в Дебліні і Корку перенесуться туди.

ЗВОРУШЛИВА ЩИРІСТЬ МАРШ. ПІЛСУДСЬКОГО.

У Варшаві відбувся зїзд польських леґіонерів з участю Пілсудського, який м. і. виголосив відчит на загальну тему сучасних відносин у Польщі. Пілсудський підніс, що „протекціонізм, фалш, підкупство й авторекляма розпаношились і не дають приступу." Дальше перший маршалок Польщі склав сензаційну ревеляцію, що нема ні одного протоколу засідань, на яких він проводив яко начальник держави, який не був би сфалшований. Також викрадено з ґенерального штабу важні документи й заступлено їх фалшивими. Взагалі відчит відсуненого від армії й активного політичного життя маршалка був настільки обильний у щирі й неприкриті ніяким серпанком дискретности, і звороти на адресу сучасних відносин у Польщі, що відчиту того не подала в цілости ніодна газета.

ВИСТАВКА УКРАЇНСЬКОГО ПОРТРЕТУ У КИЇВІ.

У Київі відчинено виставку українського портрету, влаштовану державним історичним музеєм ім. Шевченка. Виставка не дає повної картини розвитку нашого художнього портрету, тому, що твори таких мистців як Левицький і Боровиковський находяться в далеких ленінградських та московських музеях, — почасти і на чужині. Чимало цінних колекцій спочиває в музеях Львова, Чернигова, Катеринослава, не кажучи вже про вартісні твори розсіяні на чужині, ще неcписані нашими історикамн мистецтва. Згадана виставка має на меті показати еволюцію українського портретового мистецтва від XVII—XX в. включно. Організатори виставки надали поняттю „український портрет" широке значіння. На неї. склалось 259 портретів кисти Українців із усіх українських етнографічних земель, а також портрети українських артистів виконані за кордоном. Є там також портрети наших діячів, намальовані чужинцями.

Велика частина виставки присвячена портретам козацької старовини в XVIII в. Між иншими є там портрет Павла Полуботка. Портрети дають великий матеріял для історії одягу на Україні. На них можна простежити постепенний західноевропейський вплив, в наслідок чого на портреті появляється краєвид. Дуже цінною є на виставці колекція 24-ох портретів кисти Шевченка.

УБИВСТВО ПРОФЕСОРА УНІВЕРСИТЕТУ.

У Вроцлаві невідомі вломники вбили в ночі професора тамошнього університету й директора ботанічного інституту Розена та портієра віллі шевця Штока. Портієрові розбили голову молотком, а професора застрілили. Злочин викрили діти портієра, які вернули до дому пізно в ночі з театру. Як запідозрілу в участи в убивстві арештовано господиню в домі вбитого. Вона будаколишньою любовницею Розена й мала з ним дитину, нині вже жінку одного архітекта. Є підозріння, що їй залежало на швидкій смерти професора з огляду на спадщину; професор не таївся, що зробив тестамент в користь своеї нешлюбної доньки. Господиню найшли над ранком після вбивства у хліві, куди вона скоронилась почувши підозрілі шорохи. Але поліція звернула увагу, що простирало, на якому вона спустилась з вікна своєї кімнати в город, було дуже штудерно і дбайливо скручене й привязане. — Убитий був рідним братом б. німецького міністра загр. справ.

ПОЖАР КОРАБЛЯ.

ВЕСТФІЛД, Ню Йорк, 1. вересня. — Дві милі від Барселона Гарбора займився на озері Ірі прогульковий корабель Колоніел. На щастє в хвилі пожару на кораблі не було пасажирів. Капітан, бачучи, що не потрафить угасити огню, казав всім покидати корабель та скакати в воду. Двоє людий, не вміючих пливати, втонуло. Решту виратували наспівші на ратунок кораблі й лодки.

НЕЧУВАНА ЗАБОРОНА.

Дня 9. серпня с. р. було в Сокалі господарське віче, скликане сокальськими кооперативами. На віче прийшло богато селян і селянок, дарма, що тепер час рільних робіт. Про положенне селян і про значіння кооперації реферував п др. Богдан Чайковський, про збут збіжа, худоби і кредит п. Демчук. Реферат в справі кредиту доповнили п. Грушкевич і п. Кошалковський. Реферати були чисто річеві. По рефератах хотіли селяни ставити запити і внески. Та тут вийшло нечуване диво. Присутній на вічу комісар не дозволив нікому говорити ні одного слова. Могли говорити лише референти, зголошені перед віцем в старостві. Обурені таким поступком комісаря селяни на знак протесту вийшли зі салі. Це мабуть перша заборона говорити на вічу в чисто економічних справах.

СПЕЦІЯЛЬНА АРМІЯ ДЛЯ РОЗСТРІЛІВ У ПОЛЬЩІ.

Півофіціяльна „Аґ. Всх." довідується з авторитетного жерела, що польські висші військові чинники остаточно звернули увагу на протести преси й соймових послів проти вживання вояків армії до ролі катів, себто для розстрілів присуджених на смерть вязнів. Цю справу думають вирішити так, що мають створити спеціяльні відділи для розстрілювання, себто формацію „колективних катів".

ЗАПРОШЕННЯ ҐОРКОГО.

Петроградська Академія Наук вислала до М. Ґоркого запрошення на свято 200-літних роковин Академії. Були звістки, буцім-то Ґоркий виїзджає з Соренто (Італія) до Росії, але вони спростовані як неправдиві.

ВЕЛИКА КАТАСТРОФА У ФАБРИЦІ ФІЛЬМІВ.

В місті Остгайм під Вісбаденом (Німеччина) трапилась експльозія у фабриці кінематографічної робітні. Зі зайнятих при знимках артистів чотири жінки згоріли живцем, а директора фабрики відвезено до шпиталя у безнадійному стані.

НІМЕЦЬКЕ СТУДЕНТСТВО ПРОТИ ПОЛЬЩІ.

На 40 конґресі союза німецьких студентських товариств у Берліні одна з резолюцій звертається проти Польщі й заповідає безпощадну боротьбу з усім, що польське.

ДОНЬКА МАКСИМА ҐОРКОГО У ВАРШАВІ.

В справі виміни політичних вязнів поміж Польщею і Росією має приїхати до Варшави делеґатка російського червоного хреста пані Пешкова, донька Максима Горкого.

Число безробітних в Англії зростає.

ЛОНДОН, 1. вересня. — Безробітте в Анґлії щораз побільшується і стає грізною проявою для держави і суспільности.

Сьогодня число безробітних в Анґлії подано на 1,343,900, себто о 45,415 більше аніж останнього тижня.

В порівнанню зі станом з попереднього року у вересні сього року є в Анґлії о 194,522 більше безробітних.

При сьому слід завважити, що се лише реґістровані урядово безробітні, а є ще кромі того і богато не реґістрованих.

НІМЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ ЗВОРОТУ КОЛЬОНІЙ.

БЕРЛІН, 1. вересня. — Німці підносять щораз голоснійше домагання о зворот кольоній, які алянти забрали їм по війні. Вони хотять у сій справі розвести широку пропаґанду.

РІФИ ЗАТОПИЛИ ЕСПАНСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

ФЕЗ, Мароко, 1. вересня. — Ріфи затопили на мароканських водах еспанський перевозовий корабель Еспанія, на якому їхало військо воювати Ріфів.

КАЙО ПРАЦЮЄ ВІД 5-ОЇ ГОДИНИ РАНКУ.

ПАРИЖ, 1. вересня. — Французький міністер скарбу Йосиф Кайо іде спати о 9-тій годині вечір, встає о 4-ій годині рано, а о 5-ій годині ранку вже є у свому офісі при праці. Так безупину працює 6 годин, аж о 11-ій годині перед полуднем іде до городу на 15-хвилевий прохід. Потому знову вертається до праці. На обід має годину, від 1-ої до 2-ої години сполудня, а по обіді знову працює ще 4 години. Щойно о 6-ій годині іде домів, де перегляне часописі і публікації, о 8-ій годині повечеряє, а о 9-ій годині іде спати. До театру або на забави не ходить.

Урядовці в міністерстві скарбу кажуть, що він пильно переглядає всі справи і подає свої уваги й замітки олівцем на документах, та що ті замітки завсіди незвичайно влучні і доцільні.

ВІЛЬНО НОСИТИ ОДНОСТРОЇ.

БЕРЛІН, 1. вересня. — Німецький президент Гінденбурґ видав декрет ,яким дозволив бувшим німецьким військовим носити однострої.

ГОГЕНЦОЛЛЄРНИ ДІСТАЮТЬ МАЄТОК.

БЕРЛІН, 1. вересня. — Родина Гогенцоллернів процесувалася з Прусією за зворот свого майна. Тепер, як кажуть, прийшло до угоди між Гогенцоллернами і пруською державою, на основі якої бувший кайзер і другі члени дому Гогенцоллернів дістануть $50,000,000 відшкодовання.

НЕВДАЧА УГОРСЬКОЇ ПОЗИЧКИ.

БУДАПЕШТ, столиця Угорщини, 1. вересня. — З помочю угорського уряду хотіло 39 угорських міст дістати позичку в сумі $10,000,000 в Ню Йорку. Позичкою займався фінансовий дім в Ню Йорку Джеймса Спеера і Ко., але позичка не вдалась, бо ніхто не купив бондів.

СТРАЙК МОРЯКІВ.

ЛОНДОН, 1. вересня. — Страйк моряків на англійських пасажирських кораблях розширився вже на 5 пристаний.

Заповідають, що корабель Меджестик не відійде завтра до Ню Йорку ізза страйку.

ПОВОРОТ ДОМІВ.

ПАРИЖ, 1. вересня. — Американці, котрі виїхали були сюди і до других країв Европи, зачали масово вертатись домів. Через те на кораблях стало завізно і богато не може дістати місця. Деякі, що дуже спішаться, відкуповують шіфкарти у других і платять подвійну, а навіть потрійну ціну.

НОВА ТАЙНА ВІЙСКОВА ПОЛІЦІЯ В АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН, 1. вересня. — В поінформованих кругах говорять, що анґлійське правительство творить нову поліцію під контролею армії, до якої не приймає членів робітничих юній.

ЧІЧЕРІН ХОРИЙ.

БЕРЛІН, 1. вересня. — З Москви повідомляють, що совєтський комісар закордонних справ Григорій Чічерін занедужав.

АМУНДСЕН В ІТАЛІЇ.

РИМ, 1. вересня. — Сюди прибув відомий норвеський відкривець Роалд Амундсен.

Він був сьогодня у премієра Муссолінія, з котрим мав довшу розмову.

РУМУНІЯ ЩЕ ДРУКУЄ ПАПЕРОВІ ГРОШІ.

ПАРИЖ, 31. серпня. — З Букарешту, столиці Румунії, повідомляють, що румунський уряд видав знову 500,000,000 нових паперових леїв. Ся відомість спричинила, що на тутешній біржі вже нині зачався спадок леї. За неї плачено сьогодня рівно пів американського цента, а завтра може прийти ще дальший спадок.

НІМЕЦЬКІ КОМУНІСТИ БЕЗ ЖЕНСЬКОГО ПРОВОДУ.

БЕРЛІН, 31. серпня. — Німецькі комуністи на доручення з Москви усунули від проводу комуністку Руту Фішер. Се вперве, що німецькі комуністи не будуть під проводом женщини.

Спершу проводила німецькими комуністами Роза Люксембурґ, відтак Кляра Цеткін, а вкінці Рут Фішер.

Її усунено через те, що перла партію до крайного радикалізму.

ПОМЕР КОМАНДИР ФАШИСТІВ.

РИМ, 31. серпня. — Тут помер командир фашистівської міліції ґенерал Ґандольфо.

"SVOBODA" (LIBERTY) [illegible]
FOUNDED 1893
[illegible] published daily except Sundays and holidays
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
[illegible] as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ТИХЕ ВИНИЩУВАННЄ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДА

З Москви йдуть тепер раз у раз телеграми про поступи чужинецької кольонізації України. Перед кождим просто жидівським конґресом в Европі та Америці появляються нові дарунки большевицького уряду для Жидів. Появляються відтак подібні дарунки українським коштом на користь Поляків, Румунів, ба навіть Греків і Болгарів.

Читачеви сих донесень мусить ставати дивно, звідки нагло взялося стільки землі на Україні. Ще не так давно, малоземельність була головною бідою на Україні, а тепер уже тої землі набралося стільки, що для всякого пройди, який не зайшовби на Україну, вистарчає.

Деяке світло на се явище кидає офіціяльна большевицька статистика. Після розрахунків большевицького уряду, народимість, себто число народжень, на Україні під большевицьким урядом сильно понизилася. За царських часів перед самою війною, родилося на Україні на кождих 10,000 душ населення коло 425 дітий у рік. Під большевицькою владою в 1920. році родилося на кождих 10,000 душ всего 220, в 1921. році 284, в 1922. році всего 277. Значить народимість зменчилася майже на половину.

Цікаво, що народимість на Україні, котра була до війни богато разів більша від народимости в краях західної Европи, під большевицькою владою спала понизче народимости сих країв, так що в 1920. році приміром вона була навіть понизче народимости в Анґлії, Голяндії та Німеччині, де люди з давна штучно обмежують число родин.

Рівночасно, як падала за большевицької окупації народимість, зростала українська смертельність. За царських часів до війни пересічно вмирало на Україні 243 душі на кождих 10,000 душ, а під большевицькою окупацією в 1920.—1922. роки вже 333 душі на кождих 10,000 душ населення. Наслідки сих двох явищ, зменчуючоїся народимости та зростаючої смертельности, були такі, що декотрі ґубернії, як катеринославська, одеська, київська, полтавська виказують під большевицькою окупацією не приріст, але зменчення населення.

Коли зрівняти цілу Україну зі західно-европейськими краями, то покажеться страшний образ господарки московських окупантів як на долоні. В той час, коли Анґлія побільшує в рік своє населення о яких 100 душ на кождих 10,000 душ, як Німеччина побільшує своє о 110 душ, Голяндія о яких 150 душ, ба навіть Франція о яких 30 душ, в той самий час Україна зменчується рік-річно о яку сотку на кождих 10,000 душ.

Наслідок сього явища такий, що коли в 1914. на території сеї України, що тепер під московською окупацією, було 27 міліонів 680 тисяч 400 душ, то дня 1. січня 1924. року було 27 міліонів 628 тисяч 381 душ, себто майже тілько само, — тоді як після природного розвою там повинноби бути що найменче 5 міліонів душ більше.

Большевицький уряд здавна намічує отсі факти, але для зарадження лихови він не зробив нічого. Він голосить світови про українізацію чиновництва, але далі замикає очи на вимиранне українського населення. З його політики щодо засівів, жнив і голоду видно, що він стремить до не скріплення Українців, але до виморення українського населення голодом. За кождим донесенням про чудові урожаї на Україні йдуть вістки про вимиранне українських селян, обрабованих московським урядом. У сей спосіб прочищується ґрунт з українського населення для нових поселенців, для Москалів, Жидів, Поляків, Німців, Вірменів, Греків, Болгарів. Український народ засипляється брехнями про українізацію, а тимчасом його самого вибивається, як мишву на поли.

Большевицькі агенти, що вештаються серед нашого народа, зчиняють страшний вереск, як лишень котрий Українець важиться зясувати своїм братям про наслідки большевицької окупації України. Сейчас кричать: „Чому не говорите щось про Польщу? Ага, з Поляками злучилися? Ага, жаль вам за царем, що так проти большевиків уїдаєте?" Так кричать большевицькі аґенти, які самі ні одного цента не дають на ратуванне нашого народа перед польською кормигою, тоді як власне ті, що проти большевицького винищування Українців протестують, з послідного тягнуться, щоби дати допомогу також своїм братям, борючимся проти польської неволі. Про царя нагадують свідомим Українцям ті самі нинішні большевицькі аґенти, які колись, як большевиків не було, служили царям та цісарям.

Вісти з України показують, однак, що большевицький блоф з українізацією не задурив українського народа. Український народ не відвернув своїх очий від сущної справи. Він дає доказ, що українізацією його не задуриш. Він не дивиться на те, чи вміє наїзник України по українськи, чи не вміє. Він хоче, щоби на Україні наїзника не було, а Україною правив український народ.

ГРОМАДЯНИ:—

ЧИ ВИ ЗЛОЖИЛИ ВЖЕ ЖЕРТВУ НА ГОЛОДНЕ СЕЛО?

КОЛИ У ВАС БЄТЬСЯ СЕРЦЕ ЛЮДИНИ, ТО ВОНО ВІДЧУЄ ЛЮДСЬКУ МУКУ!

КОЛИ-Ж ВИ ЛЮДИНА, ТАК ПОМОЖІТЬ СВОМУ НАРОДОВИ ВИЙТИ НА ШЛЯХ ВОЛІ!

Всі жертви на закінчення серпневої збірки шліть негайно [illegible]

З ДОРОГИ.

НА ПОЛІТИЧНІ ТЕМИ.

(Розмова з д-ром Михайлом Лозинським, професором Вільного Українського Університету в Празі про консолідацію в національно-демократичнім таборі в краю та про потребу істнування політичного західно-українського центра за кордоном).

Утворення Українського Національно-Демократичного Обєднання являється на мою думку позитивним фактом в політичнім життю західно-українських земель. Головно входять тут в гру два моменти, а саме:

По-перше — **обєднання** програмово близьких груп, які доси йшли окремими шляхами і навіть себе поборювали, в **одну партію**. Коли тільки се обєднання покажеться трівким, воно покладе кінець дотеперішньому роздробленню політичних сил і дасть змогу широкої акції як на політичнім так і на инших полях громадського життя, — акції, яку може з успіхом вести тільки велика партія.

По-друге і се ще важнійше — утворення УНДО є першою пробою **прикласти ідею соборности** до політичного життя західно-українських земель і утворити політичну партію, яка обнимала би споріднені політичні елементи всіх українських земель під Польщею.

Взагалі організація українського громадянства під Польщею на всіх полях громадського життя повинна спиратися на сю соборницьку основу, себто обнимати всі західно-українські землі, повинна вийти як найшвидше з давніх територіяльно-організаційних рам „галицьких" і надніпрянських," які остали як спадщина передвоєнного поділу українських земель між Австро-Угорщиною і Росією. У нас ще й доси при святочних нагодах повторяється застаріла фраза про потребу єднання Українців „по обох боках Збруча", коли тепер в таких випадках треба вже говорити про Українців „по обох боках рижської лінії."

УНДО, організуючи політичну партію, яка обнимає всі українські землі під Польщею, зробила дуже важний крок наперед у приміненню соборницької ідеї до дійсности, в якій знаходяться західно-українські землі.

Так повинні зробити й инші політичні групи, а також всі установи просвітні, наукові, господарські, фінансові і т. д.

Правда, установам, які спираються на статутах, стоїть на перешкоді польська влада, яка не затвердить статутів установ, що мають за ціль обнимати всі українські землі під Польщею. Однак сю політику польської влади можна трохи обійти, а саме, таким способом, щоб аполітичні установи Галичини, Волині і т. д. працювали в тім порозумінню і по одному пляну.

Вертаючи до партійно-політичних справ, треба зазначити, що так само назріває обєднання галицької радикальної партії з соціялістично-народницькими елементами Волині, Холмщини, Полісся й Підляша в одну партію.

Коли-ж замісць дотеперіш- здійснене, тоді матимемо на західно-українських землях — поза „комуністичною партією Західної України" — тільки дві великі партії: Українське національно-демократичне Обєднання і українське радикально-соціялістичне Обєднання.

Коли-ж замість дотеперішньої більшої скількости груп матимемо тільки дві великі партії, тоді лекше прийде до порозуміння між ними, — бодай в таких справах, де інтерес нації конче вимагає спільної акції.

Як Вам відомо, я після рішення Конференції Амбасадорів з 15. марта 1923 р. обстоював думку, що західно-україн- [illegible]

нізувати Українську Національну Раду або утворити иншу аналогічну організацію, яка була би найвисшою політичною установою для українського народу під Польщею. Перед моїми очима стояв примір Ірляндії і мені увлялося, що й український нарід під Польщею зможе зорганізувати дальшу боротьбу проти Польщі на державній основі і вести її як держава проти держави, — як вела її ірляндська република проти Анґлії.

Хід подій показав, що се поки-що неможливе, що західно-українські землі занадто виснажені війною, щоб могли відразу перевести таку організацію. Треба починати в скромнійших розмірах: від організації споріднених груп в великі партії, далі довести до кооперації партій у загально-національних справах і т. д., аж прийде час на здійснення ірляндського взірця.

В сій праці утворення Українського Національно-Демократичного Обєднання являється важним етапом.

Після згаданого рішення конференції Амбасадорів я так само обстоював думку, що не повинно бути перерви в закордонній політиці західно-українських земель і тому, — доки не буде переведена реорганізація політичних сил у краю — закордонне представництво повинно оставати в руках президента Української Національної Ради Дра Евгена Петрушевича. В тім дусі написав я також ряд статей до „Свободи".

Очевидно, така провізорія не може бути вічна. Дотеперішний розвиток у краю ясно ствердив, що краєві партії не вважають за відповідне відновляти Українську Національну Раду, а через те й нема організаційної основи для акції президента Української Національної Ради.

Тому треба сперти закордонне представництво на істнуючій, реальній політичній організації краю. Очевидно, було би бажано, щоб закордонне представництво спиралося на **міжпартійну організацію, яка** була би висловом волі усіх політичних сил краю. Та — як уже зазначено — утворення такої міжпартійної організації ще не назріло.

В таких відносинах треба повитати ініціятиву Укр. Нац.-Дем. Обєднання, яке в своїй плятформі (точка V) ухвалило:

„Як одну з основ нашої організації УНДО вважає необхідним істнування за кордоном **умандатованого** представництва західно-українських земель, яке в тісному звязку з краєм вестиме політичну акцію на міжнародній арені."

Тепер власне управа УНДО робить заходи, щоб утворити закордонне представництво і так покласти кінець тій крізі, яка істнує від 15. марта 1923 і яка полягає на тім, що закордонне представництво виконує президент Української Національної Ради, який не має уповажнення від краєвих партій.

Що закордонне представництво є потрібне, сього чей-же не треба аж доказувати. Як кожда держава веде свою міжнародню політику, так ще більше мусить вести свою закордонну політику **поневолений нарід**.

В данім випадку — коли західно-українські землі, поневолені Польщею, не вестимуть своєї міжнародньої політики, то весь світ оставатиме під враженням, що вони погодилися з польською неволею.

Як держава веде міжнародню політику через відповідні [illegible] закордонних справ, посольства, конзуляти і т. д.), так і поневолена нація потребує для ведення міжнародньої політики окремого органу, яким і повинно бути закордонне представництво.

Микора Вороний.

ГЕЙ, ХТО МАЄ МІЦЬ...

Гей, хто має міць
Грізних блискавиць, —
Той уміє з бою брати,
В саме серденько влучати
Молодих орлиць!

Гей, хто має дар
Викликать пожар
В душах піснею палкою, —
Той засяє над юрбою
Сонцем з-поза хмар!

Гей, хто вільний світ
Любить з юних літ, —
Той зустріне всюди, всюди,
Де за волю бються люди,
Ласку і привіт!

Гей, кому що-мить
Серденько болить
За народ, за край коханий, —
Той робітник пожаданий,
Знає, що робить!

ЗАКЛИК.

Одержуємо від Рівенської повітової „Просвіти" такий заклик: В м. Степані, костопольського повіту на Волині, в ночі з 30 на 31 травня ц. р. згорів будинок бібліотеки - читальні Рівенської „Просвіти" і все майно читальні, а також згоріла й саля театральна зі всіма приладами... Одночасово, тої самої ночі біля 30 господарів членів вищезгаданої читальні, потерпіли великі втрати. Погоріли їхні хати, худоба і рільниче знаряддя. Читальня в Степані дуже гарно розвивалась, при невеликій бібліотеці, мала вже значну кількість членів і читачів. Уладжувала часто театральні вистави, чим причинилась до освідомлення степанської громади. Відновити будинок читальні в Степані члени її без сторонньої помочі не можуть, бо й самі потерпіли від пожежі, через те Рада Рівенської „Просвіти" звертається з просьбою до всіх свідомих громадян і українських інституцій, про посильну допомогу жертвами для відновлення будинку степанської читальні так і для її членів. Жертви просимо слати на адресу т-ва „Просвіта" в Рівному, вул. Третого мая ч. 5. Инші українські часописи просимо цей заклик передрукувати.

НІХТО НЕ ЗНАЄ ГОДИНИ СМЕРТИ АБО НЕЩАСТЯ СВОГО. ОБЕЗПЕЧІТЬ СЕБЕ І СВОЮ РОДИНУ В У. Н. СОЮЗІ СЕЙЧАС.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

БРУКЛИН, Н. Й. Укр. Бр. Пресв. Троїці, від. 203, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що збори за третій квартал с. р. відбудуться в суботу, дня 5. вересня с. р. точно о годині 8. вечером в гали церковній, 162 Норт 5-то ул. На тих зборах будуть важні справи до порішення. Будемо принимати в члени братства без вступного, а до У. Н. С. після статута. Нехай кождий отже член нашого братства старається приєднати бодай одного члена до братства і У. Н. Союза. Хто досі своєї родини не заасекурував в У. Н. Союзі, нехай негайно се зробить, бо ніхто з нас не знає, що завтра станеться, а потім буде за пізно. Як урядники так і члени обовязані явитись на сих зборах під загрозою кари після статута. — Мих. Шипот, предс.; Волод. Яськевич, секр.

САВТ БРУКЛИН, Н. Й. Укр. Бр. св. О. Николая, від. 293, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що збори за третій квартал с. р. відбудуться в неділю, дня 6. вересня с. р. о годині 11. передполуднем (зараз по богослуженню) в каплиці св. О. Николая, 158 — 18-та ул. Позаяк суть важні справи до полагодження, кождий член обовязаний явитись і вирівнати свої вкладки. Будесь принимати в члени братства без вступу, а до У. Н. Союза після статута. — Лев Дибак, [illegible]; Гр. Чоповайло, секр.

ЧИ НЕ ПРОСПИМО?

В 1926 році у Филаделфії уладжується всесвітня виставка. На тій виставці всі народи світу виставлять все те, що свідчить про розвиток їх культури, промисловости і т. д.

Знаємо, що будуть представлені майже всі народи світу, починаючи від племен мало кому відомих, і кінчачи найбільш культурними світовими державами. Кожен нарід явиться на ту виставку, аби аґітувати за себе, аби здобути якісь нові позиції серед людського світу. Будуть там аґітувати за свою сучасну державність, високу культурність, етноґрафічну єдність і посідачі українських земель: Польща, Росія, Чехо-Словаччина, Румунія та Мадярщина. Виставлять вони там, звичайно, все те, що мають найкращого. Вони і українською культурою, українським промислом будуть збогачувати себе, а ми, Українці, будемо лише зі злости стискати зуби та показувати в кишенях дулю гнобителям нашого народу, що ми завсіди з таким запалом робимо.

Отже, аби не проспати нагоди показати себе всьому світу, ознайомити його з нами, — треба як найширше орґанізувати український відділ на виставці і за працю цю треба взятись негайно.

Ми можемо там виставити наші народні вироби, з Буковини, з Прикарпаття, з Галичини, з Волині і може що зможемо дістати і з Великої України.

Виставити чудесні тканини: плахти, килими, крайки, рушники; вишивки; повні комплети національного одягу; деревляні вироби; кераміку, забавки і т. д.

Виставити моделі, фотоґрафії, малюнки то що одиноко ориґінальних старих будівель в Европі: галицькі і прикарпатські деревляні церкви, палати львівські та инші старі будівлі. Далі малюнки зі стародруків, музеїв, то-що.

При тім дати історичні та етноґрафічні мапи України, а також відповідні брошурки інформаційно-аґітаційного змісту з боротьби за нашу державність.

Тут я даю лише коротенький перелік, так мовити-б схему, як можна орґанізувати український відділ на виставці.

Справа надзвичайно великої ваги і в Америці взяти її на себе мусить Обєднання, а то ще ліпше, аби в цій справі були обєднані в окремий комітет і ті орган., що не входять в Обєднання, для чого може треба буде створити якийнебудь виставовий комітет. До праці приступати треба негайно і творити потрібні фонди, які можуть бути сторицею покриті з продажі експонатів на виставці. Негайно треба звязатися з краєм, аби тамошні орґанізації взяли як найактивнійшу участь у виготовленню та збиранню експонатів, а ми тут в Америці повинні знайти потрібні фонди та взяти на себе орґанізацію українського відділу на виставці.

Українці в Америці, не проспіть одинокої нагоди вийти з пропаґандою за ідею відродження свого народу і його державности перед усім світом!

Боротьба за державність вимагає не сліз, не нарікань і не лише протестів, але і се головне, активности, орґанізації за уміння використувати усі відповідні моменти.

Підношу цю справу шляхом ґазети, аби викликати тим дискусію, але коротку, річеву про те, як орґанізувати наш національний відділ на тій світовій виставці і що треба там виставити, бо він мусить бути імпозантним, достойним великої нації.

Про те, чи потреба це робити, не може бути й мови, а тому кличу до праці в першу чергу Обєднанне.

Петро Чулий.

ПОЗІР! PITTSFIELD, MASS.! ПОЗІР!

НА LABOR DAY дня **7. SEPTEMBER** б. р., коло українсько-кат. церкви св. Й. Крест., Greylock Terrace, Pittsfield, Mass., відбудеся **ВЕЛИКИЙ ПАРАФІЯЛЬНИЙ ПІКНІК-БАЗАР**, на котрім головно будеся збирати гроші на голодуючих до старого краю і на Рідну Школу. 204-5

Громадяни Українці і Українки і сдавні члени і члениці Січи в Pittsfield і околиці: Wotervliet, N. Y. Cohoes, Troy, Amsterdam, Hudson і др.! Проситься взяти численну участь. Всякого рода забави і инше, першорядна українська орхестра. **Початок від 10.30 рано. Вступ 25 ц.** За добру забаву, смачні страви і перекуски, ручить Комітет.

РАТУЙТЕ!

Ляцький воєвода у Львові видав поклик до польського громадянства, щоб вони складали жертви для сіл, які впали жертвою повені і голоду.

Рівночасно в Галичині основуються по ріжних місцях польські комітети для допомоги голодуючим.

До чого дійде?

Не діставши допомоги від своїх, села будуть продавати себе ляхам за ложку страви, щоб ратуватись від заглади.

Чия тут вина?

Вина американсько-української іміґрації, яка живучи в красших відносинах, забула на терпіння свого народу і сама прикладає руку на його заглади.

Українські громади:—

Зберіть всі свої сили! Не дайте гинути народови! Нехай наша збірка докаже, що ми чуємо біль старого краю, та після наших сил помагаємо, чим змога!

Ще раз кличемо всіх: До праці, українські Громадяни і Громадянки, на ратованне народу!

Всі жертви пересилайте негайно до Обєднання.

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

КАРТА ЗМІНИ АДРЕСИ.

Хто зміняє свою адрес у,нехай долучить почтову марку за 10 центів і вишле сю картку на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

До Адміністрації „Свободи":

Залучаючи почтову марку на 10 центів прошу змінити мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу..........

Імя ....

Улиця ....

Почта ....

Нова адреса є:

Число відділу..........

Імя ....

Улиця ....

Почта ....

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ З ОБОРН, Н. Й.

ЗАХОДОМ
ТОВ. ЗАПОРОЖСЬКОЇ СІЧИ
відділ 283 Укр. Народ. Союза
— устроюється —

ВЕЛИЧАВЕ СВЯТО

15-ЛІТНИЙ ЮВИЛЕЙ
істновання Товариства
з посвяченням Товариського Прапора

В ДЕНЬ 7. ВЕРЕСНЯ 1925 Р.
(LABOR DAY)

Богослуженне розпічнеться о год. 9. рано. По Службі Панахида за померших Товаришів. По сім Посвяченне Прапора. По посвяченню підуть всі Товариства і Братства на українську галю, де буде принятте хором і музикою всіх учасників сего Ювилею.

205 Комітет Ювилейний.

УВАГА! — ГАРТФОРД, КОНН.!

УКРАЇНСЬКА-КАТ. ПАРОХІЯ
СВ. АРХ. МИХАІЛА
— устроює —

ПАРОХІЯЛЬНИЙ ПІКНІК
В НЕДІЛЮ, 6. ВЕРЕСНЯ 1925 Р.
НА "LIGHT HOUSE GROVE"
Glastonbury Line Station "24.

Початок о год. 2-ій пополудни.

Всіх Українців в Гартфорд і околиці запрошує

205 Комітет.

ПОЗІР! -- ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.!

Читайте уважно Громадяни міста Филаделфії!

ЗАХОДОМ ТОВ. „ЛЮБОВ"
— відбудеться —
ВЕЛИЧАВИЙ

ПІКНІК

НА ЛУІС ФАРМІ В ГОРІ
В НЕДІЛЮ, 6. ВЕРЕСНЯ 1925 Р.
день перед Амер. Святом.

Початок в полудне до пізної ночи.

Приходіть і приводіть знакомих. Буде перворядна музика приграватн до танців. Дальше відбудеться покінченне справи клітки на птаха, котра зісталa невикінчена попередно. Всіх інтересуючихся сею справою проситься прибути.

Комітет доложить всіх старань, щоб сей пікнік відбувся як найлучше. Тож всі численно приходіть на цей Пікнік.

205-06 Комітет.

ПОЗІР! БЕЙОН, Н. ДЖ. ПОЗІР!

БР. СВ. АРХ. МИХАЇЛА,
відділ 213 Укр. Нар. Союза
— устроює —

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
В СУБОТУ, 5. ВЕРЕСНЯ 1925 Р.

В ГАЛИ LABOR LYCEUM,
72 W. 25th St., Bayonne, N. J.

Початок о год. 3-ій пополудни.
ВСТУП: мущини 50 ц., женщини 35 ц.

На сей Баль запрошується все наше місцеве громадянство. Музика перворядна. За веселу забаву ручить

205-06 Комітет.

ПОЗІР УКРАЇНЦІ І УКРАЇНКИ
МІСТА КЛІВЛЕНД, О.
ПЕРШИЙ РАЗ ОСІННОГО СЕЗОНУ!
БРАТСТВО СВ. О. НИКОЛАЯ
відділ 341 Укр. Нар. Союза
— устроює —

ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ
В НЕДІЛЮ, 6. ВЕРЕСНЯ 1925
в Гали Народного Дому
при Вест 14-ій улиці, Клівленд, О.

До танців буде приграватн укр. музика
Початок о год. 6-ій вечером.

Часть доходу призначена на українську школу в Клівленд, О.

Дорогі Родимці, хто любить Рідну Школу той певно не пожалує дати так малу лепту, а при тім і забавитись до схочу. За чесну обслугу і добру забаву ручить Комітет. 205

УВАГА! — ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.!

БР. СВ. ВОЛОДИМИРА
відділ 65 Укр. Народ. Союза
— устроює —

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК
В НЕДІЛЮ, 6. ВЕРЕСНЯ 1925 Р.
в Украіськім Парку
при Дарк Лейн, Лінден, Н. Дж.

Початок о год. 1.30 пополудни.

Приграватн буде своя власна банда.

Добірні напитки, смачні перекуски і товариські забави. Прийдіть всі а певно не пожалуєте. — Комітет. 05-6

КОРОТКА ІСТОРІЯ КОЗАЧЧИНИ

написав проф. Володимир Антонович, із переднім словом про життє та діяльність Антоновича, із портретом автора, образами гетьманів, картою України і увагами д-ра Мирона Кордуби, друге виданне.

Ціна 63 центів.

"SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ДОПИСІ.

ГЕМТРЕМК, МИШ.

На поміч рідному селу.

Імена жертводавців на Народній Дім в Товстім коло Грималова, повіт Скалат:

Лев Білик $5.00; Петро Войтович, Йосиф Морозовський, Павло Кричківський, Николай Тиро і Семен Басков по $1.00; Іван Чайковський, Йосиф Кульчицький і Павло Ганиш по 50 ц.; Михайло Сатій 35 ц. Разом $11.85.

Я вислав на руки о. декана Іванчука $10.00; оплата $1.00, остало у мене 85 ц. Може опісля вішлю в більшій сумі другим разом. Складаю усім жертводавцям староукраїнське Спасибіг.

Лев Білик, чл. 94 від. У.Н.С.
3084 Lehman Ave., Hamtramck, Mich.

ПРОВИДЕНС, Р. АЙ.

Протестаційне віче.

Заходом тов. ім. Тараса Шевченка, відділ 73 У. Н. С., на день 16. серпня, 1925, було скликане протестаційне віче проти польського уряду із приводу приїзду до Злучених Держав представника польської шляхти Скршинського.

Принято відповідні резолюції одноголосно і подано до місцевої преси. По перечитанню резолюцій предсідатель завізвав присутних до збірки на покриттє коштів вічевих. Із збірки вплинуло 12.30, з чого заплачено 3 доляри бесідникови на подорож, 1 дол. 8 центів за телеграму, а решту вислано на голодне село в Західній Україні.

МИННЕАПОЛИС, МИНН.

Релігійна боротьба і народня праця.

Вже від кількох літ у нас в Миннеаполис започаткована народня робота. Говориться про потребу Народнього Дому і згуртованне всіх Українців в одно спільне товариство до праці на народній ниві. Початок сеї роботи вийшов від людий, котрі бажали в дійсности мати свою домівку для народньої праці. Справа почалася з почуття народнього, однак через одиниці, котрі змагали до боротьби сект релігійних та через особисті непорозуміння, Дім Народній в Миннеаполис стався орудем автокефалії та замісць злучити Українців у спільну родину, розлучив їх на два ворожі табори. Ще року нема, коли спільно працювали, а нині хто не є тих поглядів релігійних, що він, той зрадник, той польський наймит. Колиб так було, то хиба всі Українці, котрі замешкують Східну Галичину, і належать до української католицької церкви, є такісамі. Але ми виділи, що ті люди віддали майно і кров за свою вільну Україну; вони перенесли ворожі тортури; з того народа вийшли герої, котрі свої голови положили. За ними говорять могили, кров і рани, отже видно, що переконання релігійні не могли поробити з них Ляхів та найметів ляцьких, бо в них вщіплене те переконанне, що національні сили релігія не розлучить і вони її полишили в спокою, а всі спільно одним фронтом ставали, а і нині в далеко більшій агоді стають до боротьби з наїзниками Ляхом і Москвою, хоча в неволі, як ми, котрі жиємо на волі, і маємо спосіб помогти їм.

Коли Український Народний Дім помимо заборони статута, що там не будеться розбирати ані відбувати жадних релігійних дебат, міг там завязувати церковні автокефальні братства, витати церковних зверхників, вписувати парохіян, обговорювати справи тої церкви, то длятого, що ми не хочемо змінювати обряду, а і бездільно не будемо довше чекати, ми при українській католицькій церкві завязали товариство, котре назвали Український Народній Дім Просвіти, і помимо того, що наші переконання релігійні інші, ми хочемо стати до визвольної боротьби проти усіх наїзників, чи то Лях чи Москаль чи Румун чи інші, та коли не можемо тої прислуги принести фізично на полі бою, то будемо матеріяльно підпирати всякі змагання, котрі будуть стреміти до визволення самостійної вільної української держави.

Першим обовязком нашим було те, щоби сповнити народній довг, а то зложити народний податок та вписати нових членів, а також члени, котрі вже платили народній податок та до сього часу не сповнили свого народного обовязку, заявили заплатити свій податок від початку 1925 року і зложили слідуючі жертви:

По $3.00: Олекса Козак; по $2.00: П. Федорців, К. Сокіл, Н. Бойко; по $1.75: О Шабатура, Ів. Сухорович, Й. Ґреськів, Н. Мандзин; по $1.50: В. Ревцьо; по $1.00: Р. Бачинський, П. Бутрин, О. Семирозум, І. Шміґановський, А. Степанчук, П. Шабатура.

Разом $23.50.

Члени, котрі тепер вписались платити Народній податок, зложили:

По 75 цнт.: М. Максимів; по 50 цнт.: Н. Кіт, Н. Дмитрук, М. Пасічник, В. Проців, Ф. Ґюґ, Ів. Козак, С. Стіяак, М. Гусак, Т. Мамчук; по 25 цнт.: Д. Кришка, С. Друк, С. Ґерман, Г. Кошляк, Т. Квасний, І. Павчук, Р. Пех, Ф. Пікула, І. Олійник, Д. Менюк, безіменний (не вписано).

Зібрано разом $31.50, що вислано до Обеднання в Филаделфії, Па. На зборах рішено занятися справою Рідної Школи так в Минеаполис як і в рідному краю та занятися збіркою на голодуючих. Ухвалено приступити до одобрення статута, котрий вже на викінченню та поручено, коли вже скінчиться статут, скликати загальні збори, котрі будуть оголошені в часописі. Просимо всіх Українців в Миннеаполис і околиці стати всі як один до народньої праці, щоби могли здобути свою державу, а тоді і лади заведемо, які нам будуть відповідати, бо тільки в своїй хаті своя правда і сила і воля.

Комітет.

DR. M. SMITH
16 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло церкви св. Юрія.
Говорить по українськи.
Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.
Наймодернійші електричні апарата.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.

DR. B. HOHENBERG
203 EAST 13th STREET
близько 3-ої Евні
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер.
Tel. Stuyvesant 4032

МУЩИНИ І ЖЕНЩИНИ

Острі і Хронічні Слабости лічимо після найновійших метод. Нема ріжниці як небезпечна хороба, або як довго хоруєте, я можу помочи Вам.

Помагаю скоро в хоробах нервових, шкірних, кровних, ниркових, мочевих, ревматизмових, гемороідів, кишкових. Оплати умірковані. Порада і оглядини даром.

DR. L. ZINS
110 E. 16th ST., NEW YORK,
Межи 4th Ave. і Irvington Place
Спеціялиста від 25 літ.
Години: Денно 9 рано до 8. вечер; в неділі від 9 рано до 4. пополудни.

ШКОЛА АКУШЕРІЇ

Учіться АКУШЕРІЇ, в нашій школі або в своїй хаті під нашою дирекцією; старанна, цілковита і скора наука; приймаєсь кождого часу. По укінченю видаємо ДИПЛЬОМ. Адресувати: International School of Midwifery, Inc., Dr. S. Deutsch, Pres., 229 E. 14th St., New York City. Тел. Lexington 4219.

„ЦАРІВНА"
ПОВІСТЬ
написала ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА
Ціна $2.00.
Можна набути в Книгарні „Свободи"
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ПРО ДОПОМОГУ СЕЛУ.

(З львівського Діла).

Польща опинилась у безвихідному господарському становищі. Найшлась вона в ситуації, з якої ледви чи можна знайти вихід. При тих грізних симптомах, які віщують непевне й лихе майбутнє, польська преса і польське громадянство намагаються заспокоїти себе і потішити надіями на добрий сьогорічний урожай, який все порятує, який все направить.

Але кожному своє. Ми не спинялись би над цими рожевими надіями польських кол, коли би не малось враження, що ці пеани на честь нового доброго урожаю до певної міри вплинули на наше громадянство. Бо фактом є, що інтерес до села, до голодного села у нашого громадянства ослаб. Приплив жертв на допомогу голодному селу за останні тижні ослаб. Коли це ослаблення приплйву пожертв являється не припадковим ваганням, то воно свідчило би дуже погано про степень зрілости нашого громадянства, про степень його орієнтації в пекучих потребах сучасного моменту.

Отже доводиться вертатись знов до старих тем і підкреслювати факти, які всім — здавалось би — мусіли би бути відомі і з яких всі повинні би зробити відповідні висновки.

Ратункова акція в справі допомоги голодному селу не повинна ослабнути. Навпаки, темп її мусить зрости і збільшитися. Не вважаючи на те, що урожай озимини (ярина скрізь є гіршою) в деяких околицях є відносно добрий, все-таки становище села продовжує лишатись катастрофічним. Правда, може в близші місяці не буде у нас тих жахливих фактів, які мали місце недавно, і які ще тепер є сумною дійсністю в горах, де жнива є пізнійші. — Може втихне голодовий тиф, може населення перестане живитись корінням, мерзлою бульбою і ягодами, не маючи ніякої іншої поживи.

Але, чи може це задовольнити, заспокоїти нас? Чи може це задовольнити тих, що орієнтуються в нашій національній ситуації і розуміють значіння для нашої національної майбутности економічно сильного селянства?

Фактом є передівсім, що від років нечувана повінь захопила понад 25 наших повітів і принесла з собою кольосальні шкоди і знищення. Фактом є, що деякі околиці опинилися в гіршому становищі, ніж були вони торік; тоді переживали вони перший голодний рік; тепер перед ними, економічно знищеними і ослаблеными, стоїть перспектива другого голодного року. Фактом є, що на значній частині території вже за який місяць буде відчуватись брак кормів для худоби (бо сіна позабирала повінь) і в осени почнеться масова розпродаж за безцін тої худоби, яку з великим трудом і бідою вдалось перетримати через минулий голодний рік. Так само є сумним фактом, що в деяких околицях буде бракувати насіння для озимих засівів, які почнуться через два-три тижні.

Такою грізною представляеться ситуація там, де населення постраждало від повіні, а зачеплені нею, як знаємо, кольосальні простори. Але не треба думати, що значно ліпшою вона є там, де ми маємо нібито доброй урожай. Наслідки голодного року, тої страшної катастрофи, яку ми щойно пережили, не можна направити відразу. За минулий рік ціле наше село задовжилось і заплуталось у лихварській сіти понад усяку міру і границі. Фактом є, що при повній відсутности кредиту на селах випадки позичок на весні по 1 прц. денно з поверненням грошей в осени були щоденним звичайним явищем. І як виплутатись з цих лихварських сітей, з цієї задовженности нашому селянинові, коли перед ним крім цього стоїть обовязок виплати важких податків, а ціни збіжжа на протязі місяця спали у два рази! З гарного сьогорічного урожаю може хтось і скористає, але в кожному разі не наш селянин.

Завдання допомоги селу, яке було і лишиться голодне, продовжує стояти перед нами на денному порядку.

Жертвенність громадянства не має права і не повинна ослабнути. У першу чергу треба допомогти тим, що потерпіли від повіні. Староства переводять збірки пожертв для тих, що потерпіли від повіні в королівстві. У Львові і повітах зорґанізувались польські комітети для збирання пожертв для пошкодованих від повіні Поляків, а відносну воєвідську відозву з апелем до польського патріотизму — підписав воєвода Ґарапіх. Чи ті, що ще не зложили пожертви на руки Українського Комітету допомоги Голодному Селу, чекають на те, щоби вложити свої датки польським орґанізаціям? Чи наше громадянство хоче, щоби український селянин, який не найде допомоги у своїх, ішов прохати поратунку у чужих. Щоб він зовсім зневірився в бажання нашого громадянства помогти селу?

Катастрофа на селі не минулась. Темпо ратункової акції не повинно слабнути. Жертви на допомогу селу мусять йти. Громадянство повинно виконати свій обовязок перед селом, головною основою і підпорою нації.

Г. С.

СПАВ ІЗ ТРУПОМ І ЗБОЖЕВОЛІВ.

У місцевости Бортон он Трент біля Лондону склалася така страшна подія. Пяниця Вілієм Бол вернув до дому підпитий. Застав жінку неживу; повісилась на виноградному шнурку в спальні. Бол відрізав жінку, поклав її до ліжка й сам положився біля неї. Колиж рано прохмелився, щойно тепер пізнав, що спав із повісільницею. Це так вплинуло на Бола, що попав у спазми крику й мусіли віддати нещасного до лондонського заведення для божевільних.

СПОЛУКА БЕСАРАБІЇ З „МАТІРНОЮ" РУМУНІЄЮ.

Румунський уряд почав випрацювання пляну будови доріг у Бесарабії. Головно мостять шляхи і будують мости, щоби так Бесарабію злучити з старою Румунією. На ріці Пруті мають побудувати три деревляні й один залізний міст. Роботу роблять саперські відділи. Кошти виносять сто міліонів леїв.

ПРАКТИКА БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ҐАЗЕТ.

„Тульскія ведомості" принесли тому яких два місяці портрет англійського провідника професійних союзів Порселя. Тоді може було й це трохи актуальне. Але пізнійше помістила ця сама ґазета тойсам портрет уже з підписом, будьто би то Штреземана. Так большевики з англійського соціялиста зробили німецького міністра.

РОБІТНИЧЕ СВЯТО ЗАІНАВҐУРОВАНЕ В 1882 Р.

Урочистість святковання Робітничого Дня була заінавґурована через Рицарів Праці в Ню Йорку в 1882 році через уладження паради. Робітники всіх організацій розпочали аґітацію, щоби день сей був леґальним святом, а 15-го марта 1887 перше таке право ухвалено в стейті Колорадо, а відтак установлено леґальним святом перший понеділок в вересню, обовязуючим у всіх стейтах Злучених Держав. Здоровя кождого робітника є найбільшим богатством. Як Трінера Гірке Вино помогло тисячам робітників, свідчить найліпше слідуючий лист: „Працював я при коксі в поросі, а коли захорівем нічого не помагало мені. Вкінци хтось порадив мені аби уживати Трінера Гірке Вино і днесь есьм в добрім здоровлю і відпоручаю кождому се лікарство. В. Фіяла, Клівленд, Огайо." Трінера Гірке Вино поправляє апетит, усуває затверджєння, побуджує лінниву утробу, нирки, і додає животіння. Коли Ваш аптікар або продавця лікарств не має його на складі, пишіть до Joseph Triner Company, Chicago, Ill.

ВИ НЕ МОЖЕТЕ ПОМИЛИТИСЯ.

Коли вложите Ваші гроші до Liberty State Bank and Trust Company.

Вложені у нас гроші суть цілком безпечні і принесуть Вам процент.

Наш Trust Department може в потребі заступити Вам опікуна чи адміністратора.

Посилаємо гроші до всіх частей світа і виплачуємо долярами в ріжних краях, а виплати робимо в найкоротшім часі.

Продаємо корабельні карти на всі лінії.

Виготовляємо ріжного рода контракти і повновласти.

Голосіться до нас особисто або писменно а ручимо Вам, що будете вдоволені.

LIBERTY STATE BANK and TRUST COMPANY
23 North Main Street, Wilkes Barre, Pa.

ПАНОВЕ СЕКРЕТАРІ І УРЯДНИКИ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ!

ВАМ ВІДОМО, ЩО НАША ФІРМА ВИРОБЛЯЄ ВСЯКІ РІЧИ БЕЗ ЯКИХ ВАШІ БРАТСТВА ЧИ ТОВАРИСТВА НЕ МОЖУТЬ ОБІЙТИСЬ.

Коли Ваше Братство чи Товариство потребує народного або американського прапора, церковних хоругов, лент, відзнак, шапок або иниших річий, то зверніться до нас з замовленнєм.

МИ Є САМІ ФАБРИКАНТАМИ І ТОМУ У НАС ДІСТАНЕТЕ ДОБРУ РОБОТУ, А МАТЕРІЯЛ ЛІПШИЙ І В ДЕШЕВШІЙ ЦІНІ ЯК ДЕІНДЕ.

ЦІНИ НАШИХ ПРАПОРІВ:

Американський прапор:

2x3 стіп	3x5 стіп	4x6 стіп	5x7 стіп
$2.50	$4.00	$5.00	$7.00

Український прапор з гербом на обі сторони:

2x3 стіп	3x5 стіп	4x6 стіп	5x7 стіп
$3.25	$6.00	$7.00	$10.00

Кожде Товариство чи Братство потребує все до публичних виступів, як паради, пікніки і прогульки, виступити з своїми прапорами, відзнаками і лентами в шапках.—Просимо щиро всіх Українців удаватись до нас з повним довірєм, бо ми ручимо за тревалість і красу замовлених у нас річий. Ми уділимо Вам всяких інформацій і вишлемо Вам сейчас наш катальоґ з взірцями і подамо Вам докладну ціну. Не відкладайте але пишіть на адресу:

EAGLE REGALIA COMPANY
115 Nassau St., New York, N. Y.

ЧИ ВИ Є ПЕРЕДПЛАТНИКОМ

„СВОБОДИ"

КОЛИ ЩЕ СЕІ ЧАСОПИСИ НЕ ПЕРЕДПЛАЧУЄТЕ, ТО ЗАЧНІТЬ ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ ІІ СЕЙЧАС.

„СВОБОДА" є найбільшою зі всіх українських часописий в новім і старім краю.
„СВОБОДА" виходить кождого дня з виїмкою неділь і свят.
„СВОБОДА" подає цікаві новини американські і краєві.
„СВОБОДА" також подає найдокладнійші відомости в теперішних подій в старім краю.

ПЕРЕДПЛАТА ВИНОСИТЬ:

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ НА ЦІЛИЙ РІК .... $ 7.00
" " НА ПІВ РОКУ .... $ 3.75
" " НА ТРИ МІСЯЦІ .... $ 2.00

В ДЖЕРЗИ СИТІ, КАНАДІ І ЗА ГРАНИЦЕЮ:
" " " " НА РІК $10.00
" " " " НА ПІВ РОКУ ... $ 5.00
" " " " НА ТРИ МІСЯЦІ $2.75

Звертається увагу, що на кредит нікому не висилається часописи.

„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

НОВІ КНИЖКИ ЯКІ МОЖНА НАБУТИ У КНИГАРНІ СВОБОДИ:

М. Капустянський — ПОХІД УКРАЇНСЬКИХ АРМІЙ НА КИЇВ—ОДЕСУ В 1919 РОЦІ! (короткий воєнно-історичний огляд). Части І., ІІ. і ІІІ. з 28 кольоровими схемами-мапами і документами в додатку. Ціна .... 70 ц.

М. Возняк — УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНІСТЬ. Ціна .... 20 ц.

ВИДАННЯ „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ" У ЛЬВОВІ:

Юра Шкрумеляк — ПОЇЗД МЕРЦІВ (картина Жерт і Трудів). Ціна 15 ц.

Василь Софронів — БО ВІРНА ВІНОЮ. (Збірка нарисів). Ціна ...... 10 ц.

Евген Яворовський — СЕРЕД КУЛЬ І ГРАНАТ. (Начерки). Ціна ...... 10 ц.

Софія Тобілевич (Карпенко-Кара) — РІДНІ ГОСТІ. (Спогади з побуту Українських Січових Стрільців на Степовій Україні). Ціна ...... 10 ц.

„SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

ТЕАТРАЛЬНІ ШТУКИ.

Арендар в клопоті, комедія з сільського життя в 4-ох актах (8 осіб) .... 25 ц.
Султанша, сценічна картина в одній дії (7 осіб) .... 10 ц.
Степовий гість, драма в 5-ох діях (21 осіб) .... 40 ц.
Піймав облизня або Перекопустяли, жарт на одну дію (10 осіб) .... 20 ц.
Назар Стодоля, драма на 3 дії (5 осіб) .... 35 ц.
Суета, комедія в 4-ох діях, І. Тобилевича .... 40 ц.
Підгіряни, мельодрама в 3-ох діях (9 осіб) .... 50 ц.
В домашнім затишу або Примірне подружа, сміховинка в 1-ій дії (4 особи), Жоржа Куртлін, перекл. Михайло Ценевенко .... 20 ц.
Кара совісти, народна драма в 5. діях (20 осіб) .... 30 ц.
Борці за мрії, драматичні ескізи сельськоог життя на 4. дії (12 осіб) .... 35 ц.
Серед граду куль, або Неустрашима героїня, трагедія в 4-ох діях, в 5-ох відслонах зі співами (12 осіб) .... 40 ц.

Замовлення слати на адресу!
„SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

ФАРМИ!

ФАРМИ І ДОМИ НА ПРОДАЖ.

Фарма 90 акрів, 25 акрів грубого ліса а решта засіяно ріжнородним збіжем, дім 8 кімнат, сайло і 3 других будинки, вода на фармі і в усіх будинках, 10 коров, 5 ялівок, 2 коні, 60 курий і всі фармерські машини, фарма при стейтовій дорозі і близько школи, 2 милі до міста, дохід з молока і яєць $300 місячно. Ціна $5,000, готівкою $2,000.

3-фамілійний мурований дім. Ціна $6,000, готівкою $2,000.

S. FILANOWSKY,
203½ St. Mark's Pl. (E. 8th Street), New York City.
260 92 Main St., Flemington, N. J. Tel. 332 L.

ПРОДАЄСЯ гарна попапна фарма на цементовій дорозі з склепом і газолиновою стейшином, дністний-босс переходять кождих 20 хвиль, ріка, сад, 366 акрів, 150 чистої орної землі, решта будівельний ліс і пасовиско, дім 10 кімнат, 6 будинків, 12 коров, 2 ялівки, 2 коні, 300 курий, безроги, гуси, качки, всі машинерія потрібна на фармі, півтора милі від більшого міста. Ціна $12,500, готівкою $4,000, решта на легкі сплати. — Фарма 63 акрів, 40 чистої, решта ліс і пасовиско, сад, ріка, дім 8 кімнат, 5 др. забудовань, 3 корови, 2 ялівки, кінь, 325 курий, все знаряддя, 2 милі від міста. Ціна $3600, готівкою $1500.

OWDY,
194 Avenue A, New York City.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ! ПОЗІР!

Повідомляю інтересованих, що я переніс до North Arlington, N. J. і надалі займаюся продажою домів і лотів. **В сю неділю, 6. септембра, буде велика випродаж лотів.** Тому кличу до Вас товариші, як хочете набути тано дім або лоти в добрім місци на чистім воздусі і не далеко великих міст як New York, Newark, Jersey City і других. Де Вас кошгує 5 ц. кари або бос за переїзд, то приходіть, бо лоти можна купити від $200 до $500. Там є вже улиці, вода, гез, електрика і т. д. Прошу не забудьте в неділю на 6. вересня.

S. GRENTUS
55 Eagell St., N. Arlington, N. J.
Брати Hackensack кару або Rutherford бос. 204-05

КВАЛІФІКОВАНИЙ і вправний український учитель, щойно приїхав з краю, шукає учительської посади, знаючийся на аматорських виставах, може помочи дякови зорганізувати хор. За солідність і мораль буде від кожного дім аглядом ручу слово. Пожадана бульб добра кліматична, спокійна місцевість. Відповідне винагородження. Тверезість народа. Посаду обіймн як найскорше. Зголошення прошу адресувати: **WASYL KOCAN (Kotson), 27 Electric St., Peckville, Pa. Lackawanna Co.** 204-5

ЛИШЕНЬ ТРИ ЛИШИЛОСЬ
З 400 ДОМІВ.
$295 КУПИТЬ ЦІЛИЙ ДІМ

ISELIN, N. J.
$2950 ПОВНА ЦІНА
$295 З ГОРИ, А НЕ БІЛЬШЕ
Решта місячно як рент

КУПИТЬ новий 4-кімнат Бонґало з купальною і пивницею, купальня, гез, електрика і вода, лота 40x100, 1½ блока від стації, 45 хвиль від міста Ню Йорку, головна лінія Penna R. R. Пишіть або приходіть до офісу: 203-7

PETER METZKA,
Suite 94, 180 Broadway, New York
Отворено денно до 6-ої вечером.

НА ПРОДАЖ
ФАРМИ В MILLVILLE, N. J.

Ся місцевість заселена майже самими Українцями фермерами, котрі фармерують там від яких 14 літ і днесь всім не зле поводиться.

В місті Millville є богато фабрик шклянних і других, де можна все дістати заняття.

Фарми по 5 акрів і вище. Земля продається дешево.

Голоситися до:
B. MATOLYCH,
N. E. cor 7th and Green Street PHILADELPHIA, PA.

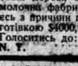

МАЛА ФАРМА
20,000 Сквер Фітів
В NEW BRUNSWICK, N. J.

$450. — $50 завдатку і $8 місячно. 5 хвиль до міста і 60 фабрик. Добра земля на городовину. 160—

HAMILTON REALTY CO.,
63 Park Row, Room 713, World Bldg. N. Y. C.

ПРОДАЄСЬ ФАРМА 150 акрів, 50 орної землі, решта ліс і пасовиско, великі забудовання, добра вода, 10 кімнат дім з газовим світлом, 24 дійних коров, 5 ялівок, 4 телят, 1 бугай, 2 коні, 45 курий, всі фармерські машини, весь сегорічний збір, фарма при стейтовій дорозі, склеп, школа, костел і молочна фабрика при фармі; спродается з причини подовання. Ціна $9000, готівкою $4000, решта на легкі сплати. Голоситись до: **John Nalepa, Remsen, N. Y.** 193-

ФАРМА 225 акрів, близько Fort Plain N. Y., великий дохід від молока, коло школи, залізниці, добрі будинки, дім 12 кімнат, 25 коров, 3 коні, 6 безрог, 100 курий, фармерські знаряди, трактор, збір, ліс вартости $4000. Ся фарма може бути проданою. Ціна $13,000, готівкою $6000, решта на легкі сплати. Пишіть або приходіть особисто, ...

ВЕСЕЛА ВЕСЕЛІСТЬ.

Не знаю, чи є де на світі така весела країна як наша, від часу коли виборола собі вимріяну будучччину. А знову нема здається в цілій теперішній Польщі такого веселого міста як „semper fidelis" город князя Льва і Наймана.

Як цілий божий рік тут все якісь паради, забави і торжества, все повівають хоругви, а вікна зизують наліпками. Львівські горожане, здається, не мають ніякої иншої роботи як тільки продумувати з календарем в руці, яку то нову річницю, місячницю чи денницю встроїти би на другий день.

Десь хтось колись нарікає, що правда, на маґістрацьку господарку, на бруди, вибої і калюжі, але це все як не симпатики комунізму, то певно національні меншости, які не мають у собі за сотика державного патріотизму. Закидають маґістратові, що він нічого нового не будує; що люди просто мешкають як пси і т. п. Але треба зрозуміти, що дві роботі нараз не можна робити. Хто мало не щодня уладжує якісь патріотичні „шопи", той не може уладжувати помешкань.

Шопа сяк чи так не надається на мешкання, хіба для полонених, інтернованих, репатріянтів або оптантів. А таких Львів (поки що) не має зовсім.

Приголомшений вістками про нечувані повіні в цілій Галичині, виходжу на вулицю.

Хоругви, хоругви, хоругви. Наліпки, наліпки, наліпки.

— Що таке? — питаю.

— Зїзд пожарних сторожей! — гордо відповідають мені.

Програма:

Рано; Гейнал, подячне богослуження, дефіляда, парада, нарада. Полудне: Спільний обід, спільна фотографія, спільна прогулька на Високий Замок, спільний виклад „про оборону Львова за часів української інвазії. Вечером: Представлення „Пане Коханку" і „Гуляй Душа," фаєрверки, танці і пр. і пр.

Хтож, прочитавши таку програму не подякує Провидінню, що дозволило йому опинитися в країні, яка в той жизнерадісний спосіб реаґує на затії химерної долі!...

Що поможе гризтися повінями, голодом, холодом, безробіттям і т. п. страхіттям?!... Невжеж від цього вільні другі держави, от хочби Китай, Радсілка або друге Мароко!...

Здавалося би кому, що ваканці це мертвий сезон не тільки для часописів, але й для всіх маґістратів, чи комітетів. Календар не показує за два місяці ніяких надзвичайних річниць, місячниць чи денниць, бо в спеку люди стають лінивими і не спішаться виконувати якихсь спеціяльних подвигів для обходу, науки і наслідувань грядучим поколінням.

Виходжу нині на вулицю. Хоругви, хоругви, хоругви. Наліпки, наліпки, наліпки.

Що таке? — питаю... Може побіда над деверзійною бандою, або зловлення Паніча.

— Деж там!... То приїхали „Соколі" з Америки.

Програма: гляди як висше. Зміна: Замісць „Пане Коханку", піде в театрі: „Косцюшко под Рацлавіцамі"...

Знову буде забава, знову буде радість і вдоволення. Радіє Львів, а з ним і ціла благословенна країна.

Нинішний курс долара: 5.80 — 6 зол. пол., а в чорашнім „Веку" якась панночка оголошує: „Хто вратує мені життя позичкою 150 зол. на два місяці"...

Галактіон Чіпка.

ГАЙДАМАКИ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

видання ілюстроване артистом А. Г. Сластьоном, велика достійна книга (13x17 цалів).

В опр. обгол. $3.50, в полот. оправі $5.00 і в люксусовій оправі $6.00.

Замовляйте: книгарня СВОБОДИ

Тепер кождий Українець буде мати свою бібліотеку!

ЧИТАЙТЕ!

Се вже неоспоримий факт, що читання книжок не тільки хосенне для чоловіка тому, що чоловік набирає розуму і широкого погляду на світ, але воно підносить чоловіка високо понад рівень буденного життя. Чоловік в одній хвилі може переноситись без труду і клопоту і видатків з автором (письменником) в ріжні краї; може приглядатись, не виходивши з хати, як виглядає край і життє людий, котрі тисячі миль далеко від цього живуть. Може плакати і радуватись разом із людьми, про котрих життє він в книжці читає. Може заглянути глибоко в душу тих людий, про котрих в книжці пишеться. Одним словом, добра книжка се найкрасша забава, найкрасший товариш людського життя, найкрасший засіб до ушляхотнення чоловіка.

Цивілізація і поступ світа розпочались доперва тоді, коли вигадано писмо, і колиб не було писма, а ще більше колиб не було друку, світ навіки пострав би диким, не цивілізованим, бо все, що чоловік видумав, все, що чоловік нового придбав, — се він списав у книжках і передав потомности.

Отже, як бачите, книжка се найбільший засіб цивілізації. Тож кождий, чи малий чи великий, чи мущина чи женщина, повинен черпати цілюще добро повною жменею із сеї керниці цивілізації, як се роблять всі другі культурні народи.

Книгарня Свободи, котра є власностю У. Н. Союза, продає здавна українські книжки, головним чином задля ширення просвіти і знання, бо яко національна, культурна установа вона **не має на меті бизнесу тільки культурну місію.**

В останніх роках книгарня Свободи придбала з Европи найкрасші твори наших давних і теперішніх писменників.

Іх твори повинні бути в кождій українській хаті, бо в культурних людий в кождій хаті повинна бути **бодай маленька рідна бібліотека.**

Що може Українець або Українка говорити про культурний скарб своєї рідної хати, коли в їх хаті нема ані знаку тої культури? Ані одніської красшої української книжки?

Таж преціњ від часу до часу до хати прийдуть сусіди, знакомі, або сторонні і спитаються: Де Ваші українські книжки? Чи Ви час від часу вечерами не перечитуєте собі і дітям українських книжок?

Щоб сій недостачі зарадити, постановила книгарня Свободи пійти на зустріч читачам Свободи і членам Свободи і отсим розписуе

НЕБУВАЛУ ДОСІ ПРОДАЖ КНИЖОК З ПРЕМІЯМИ.

Беремо так, що кождий читач Свободи або член У. Н. Союза купує або може купити **українських книжок за 2 доляри річно.**

Се видаток **для себе, для свого духового скарбу, раз у рік, невеликий.**

10,000 Українців може тільки видати у рік, а колиб вони видали ту маленьку суму **всі разом**, то книгарня Свободи дістала-б разом значнійшу суму гроша, за яку придбала-б нових книжок з Европи, а також видала би тут чимало гарних, хосенних і дуже потрібних для американських Українців книжок.

Все те можливо зробити і то в скорому часі, як лиш буде **охота** у кождого з нас сею справою дійсно і то зараз заінтересуватись, **а не відкладати на завтра, а із завтра на позавтра і т. д.**

Книгарня Свободи хоче сю акцію улекшити і щоб загал до неї заохотити, признає купуючим книжки великі премії.

І так:

Хто пришле $1.00, має право вибрати собі книжок

за	**$1.25;**
2 за	**$2.50;**
3 за	**$3.75;**
4 за	**$5.00;**
5 за	**$6.25;**

До премій не входять шкільні книжки як: Букварі, читанки II. кляси і III. кляси.

Хто пришле гроший більше, має розмірно таксамо право дістати книжок вартости більше процентово.

Тож просимо часу не гаїти, а спішитись, поки є сі премії в силі.

ВИЙШЛА З ДРУКУ ДАВНО ОЧІКУВАНА

НОВА РАХУНКОВА КНИЖОЧКА

З ІНФОРМАЦІЯМИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ З ДОДАТКОМ ДРУГИХ ЦІКАВИХ ВІДОМОСТИЙ.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.

Замовлення разом з грішми посилати на адресу: **„SVOBODA," 83 Grand St., Jersey City, N. J.**

З НОВИХ ПОДІЙ ТА ІДЕЙ.

Дещо про атомістичну будову Матерії.

Погляд, що матерія складається врешті-решт із найменших неподільних частинок т. зв. атомів, є досить старий. Вже грецький фільософ і найбільший перед Арістотелем всезнавець, Демокрит (400 пер. Хр.) учив, що всесвіт складається з нескінченого числа частинок, що ріжняться між собою зовнішним виглядом і які можуть займати ріжне положення в просторі та що тільки через злуку і розділ атомів повстають ріжні тіла. Що більше: він старався навіть пояснити ріжні прикмети тіл поясняти виглядом атомів і так нпр. атоми солодких тіл є — на його думку — кулисті, а гірких гостро-кінчасті.

Хоча Арістотель (350 пер. Хр.) виступав проти цієї теорії, доказуючи, що матерія є неподільна, одначе зовсім заперечити її йому не вдалось. Одним із прихильників атомістичної теорії був біля 300 р. пер. Хр. Епікур, від якого походить імовірно назва атом. Не бракло атомістиків також і між Римлянами, з яких можна згадати поета Люкреція.

Округло 1500 літ пізніше виступає як оборонець атомістики Николай де Автруція, який твердив, що всякі явища в природі випливають лише зі злуки або розділу атомів, однак був змушений цю „ересь" відкликати (1348).

Одначе всі ці погляди на будову матерії є чисто спекулятивно-фільософічного характеру, яких не забракло ще навіть і в пізніщих часах. Так нпр. в 17. ст. Француз Кассенді приймав ідею, що атоми мають ріжні гачків, хотячи цим способом ... тіла ... атоми ... вважав він за тіло, якого атоми є гостро-кінчасті.

Модерна атомістична будова матерії повстала щойно в минулім столітті, коли загально утвердилася молекулярна теорія, теорія первнів і кінетична теорія газів. Всі 92 первні можна впорядкувати в так зв. періодичну систему, в якій кожному первні відповідає означене місце, а хемічно споріднені первні творять 8 груп. Із періодичної системи можна було легко передбачити скількість до цього часу ще не відкритих первнів, а навіть означити їх хемічні прикмети. І здавалося би, що атомістика на цьому і закінчила свій розвиток. А проте коли перед 30 роками відкрив Бекерель радіоактивні тіла, стало ясним, що атоми не є неподільними частинками і треба було тепер розсліднти будову поодиноких атомів. Нові досліди показали наглядно, що з атома дадуться виділити ще менші частинки т. зв. електрони (найменші відємно наряджені електричні частинки). Отже атом є збудований з електронів. А що атом в нормальнім стані є невтральний, то треба прийняти, що в середині атома є додатний наряд, який є, правда, дуже малий, але масою все таки великий, як число електронів. Отже приходимо до висновку, що атоми складаються з додатних і відємних електричних нарядів. Виділити з атома додатний наряд одначе не вдалося, тому прийняли погляд, що додатний наряд є завсіди сполучений з матерією (масою). Найлекшим є атом водня; з нього вдалось добути лише один електрон: атом водня має один електрон і один додатний наряд. Ленард і Рутзефорд доказали експериментально, що „ядро" атома, в якім міститься додатний наряд, є дуже мале, приблизно 10.000 разів менше від цілого атома. Скількість електронів, а тим самим і додатний наряд збільшається з тягарем атома, який є округло вдвічі більший, як атомове число в періодичній системі. І показався дуже дивний вислід: скількість електронів даного атому є рівна його атомовому числу в періодичній системі. Нпр. водень має 1 електрон, кисень — 8, залізо — 26, срібло — 47, золото — 79, а уран 92. Отже бачимо, що атоми ріжняться між собою лише скількістю електронів, тому й можемо сподіватись, що всі первні складаються з водня, як це перед 110 роками сказав уже Англієць Провт. Додатний наряд — як було сказано — є звязаний з масою, отже треба би сподіватись, що тягар атома якогось первня є рівний його атомовому числу, одначе так не є, тягар атому є все більший. Коли хочемо прийняти, що додатний наряд росте пропорціонально з масою, то мусимо прийняти, що „ядро" атому крім додатного наряду має також і відємний, себто електрони і то стільки, скільки виносить ріжниця між тягарем атома і його порядковим числом в періодичній системі. Нпр. гель має порядкове число 2, а тягар чотири, отже має в ядрі 2 електрони, подібно вуголь 12 — 6 = 6 електронів, а рад 226 — 88 = 138 електронів. Ця гіпотеза, хоч на перший погляд і дуже фантастична, дається потвердити експериментально на радіоактивних первнях: радіоактивний первень висилає при розкладі свої електрони або атоми геля і сам перемінюється на другий первень; отже ті електрони мусять походити з ядра, бо первень стратившн один або й більше додатний наряд ... електрон ... зовсім ... свої прикмет не зміняє.

Знаємо вже, що кождий атом складається з електронів і „ядра", яке має в собі ще електрони і додатні наряди, себто ядра водня, які за Рутзефордом називаємо „протонами." Скажемо тепер коротко: кожний атом складається з електронів і „протонів", при цьому мусимо розріжняти електрони, що находяться на зовні „ядра", і внутрі „ядра".

Насувається тепер питання: як же-ж ті електрони і протони в атомі розміщені? Чи мають вони яке стале положення, чи може відбувають який рух супроти себе? До розяснення цього питання взявся Англієць Рутзефорд, а його ученик Данець Нілс Бор в останніх роках значно розширив і виспеціялізував його, притягнувши до цього теорію квантів, основану німецьким фізиком Плянком. Згідно з цею теорією зовнішні (поза ядром) електрони крутяться довкола ядра на колах або еліпсах, подібно як планети довкола сонця і таксамо державться гравітаційною силою ядра, як планети силою сонця. Отже бачимо, що атом це досить скомплікована будівля, передовсім важкі атоми напр. уран, що має 92 електрони. Кождий електрон не має своєї спеціяльної дороги, лише кілька разом кружать на одній еліпсі, вони творять поодинокі групи, які ще мають свої підвідділи. І так перша група довкола ядра має 2 електрони, друга з двома підвідділами по 4 електрони, третя з трома по 6 ел., шеста з двома по 4 ел., врешті сьома група з 2 електрони. Так напр. кисень має першу групу (2) і другу неповну (6). Ті два електрони, що належать до другого відділу, дуються легко відділити з атому, тому кисень є двовартісний. Атоми, яких всі групи є повні (неповною може бути тільки крайня група), є сталі т. зн. не лучається з другими і такими є саме атоми благородних газів.

Про будову ядра атому знаємо покищо дуже мало, бо його досліджения являється далеко важшим, а проте дотеперішні досліди вказують, що протони та електрони в ядрі мають також свої дороги, на яких вони порушаються.

Врешті спитає мабуть не один: якіж великі ті атоми, що в них міг відбуватися такий рух? І це вже також наука розслідила. Промінь атому виносить стоміліонову частину центиметра, промінь протона біліонову частину цент., а електрон приблизно на половину менший від протона. А щоби виразити масу електрона в грамах, то треба написати число, яке по десяточній точці на 28-ім місці має 9 (прочитай його!) Коли додати, що скорість електронів з якою вони порушаються, виносить найменше 1000 клм. (тисячу кільометрів) на одну секунду, то майже неймовірним видається, щоби воно дійсно так було. Але преціњ на тім не кінець, наука робить поступ дальше вперед і може невдовзі покажеться, що протони і електрони складені з ще менших частинок.

О. Смакула.

НЕЩАСТЄ.

В одному селі жили собі люди спокійно та працювали на хліб, помагаючи один другому. Аж тут одної днини принесло до села боярина. Боярин, не питаючи громади, забирає поле, пасовиско, луги, забирає ліс, будує рогачку, щоби дерти з селян мито, словом — пан, властитель не тільки поля, але і всякого громадського добра, але я душу хотів загарбати. Та не попав він між рабів, а між мудрійших, дорого думаючих людий, які дали бояринові з села вихофювати.

Як сі хлопи дали собі раду з непрошеним назівником, як завзято і мудро обороняли свої права і вольности своєї громади, довідаєтеся з книжки: Захар Беркут, написаної Іваном Франком, яку Свобода радо Вам вишле по одержанню від Вас $1.50 мені ордером або марками.

Якраз тепер пора читати, і то конче, ту прекрасну книгу нашого великого писателя, щоби привчитися єдности, організованости та солідарности до витревалої праці для добра нашого рідного народу.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

НА ПРОДАЖ фарма від годівлю курий, 24 акрів, 1½ милі до міста і стації, 1 кінь, 1 корова, 60 качок, 10 індиків, 600 курий, наряди, збір, те все продасться за $4,500, готівкою $2,000. — Маю пару фарм на заміну за доми в місті. Пишіть по анґлійськи або приходіть до мене, фармера. **I. KERSTNER, 27 Brown St., Flemington, N. J.** 204-6

ЛИШЕ ДО КІНЦЯ РОКУ даємо на виплат коштовну правдиві ЛЯ-ТАУСКА перли, гарантовані золоті годинники, перстені, бранзолетки. На спис і услів получити кілька марок. **S. UNIVERSAL SUPPLY HOUSE, 363 Westfield Ave., Rahway, N. J.**

ВАЖНЕ ДЛЯ ГРАЮЧИХ ПРЕДСТАВЛЕННЯ.

МАЮ на складі всякого рода костюми до аматорських представлень. Також українські народні строї на концерти і народні виступи, як також всі потрібні приряди до характеризування, як перуки, вуси, бороди, фарбки, мастикс і т. п.

Замовлення на костюми до представлень належить присилати на три тижні перед представленнем, подаючи точний спис граючих осіб, на адресу:

M. E. UHORCHAK,
216 Washington St., Jersey City, N. J.

ЧИ ЗНАЄТЕ?

ЩО наше бюро полагоджує усі справи нотаріяльні, як контракти, повновласти та проче?

ЩО наше бюро пересилає гроші до всіх частий світа, почтою і телеграфічно, і виплачує гроші в краю Вашій родині американськими долярами?

ЩО посередничимо при купнах домів, льотів, фарм та прочих реальностий як в Америці так і в старім краю?

КОЛИ НЕ ЗНАЄТЕ,

то вмісто поручати свої справи чужинцям, перш усього зверніться до свого загально звісного бюра під адресою:

FOREIGN INFORMATION BUREAU,
86 East 4th Street, New York City.

Established 1920.
Proprietors {Stephen Kawara / Martha Kawara}

THE LIBERTY MERCHANDISE SALES CO.
P. O. BOX 152, STATION D, NEW YORK, N. Y.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ З ПОЗІР!

Trenton, N. J.	Allentown, Pa.
Easton, Pa.	Wilkes-Barre, Pa.
Penn Allen, Pa.	Scranton, Pa.
Nazareth, Pa.	Taylor, Pa.
Ormrod, Pa.	Olyphant, Pa.
Northampton, Pa.	Centralia, Pa.
Shenandoah, Pa.	

Наша фірма есть знана з як найліпшої сторони тим Українцям з висше наведених місцевостий, котрі закупили вже в нас свідри, піря, полотна на наочки (Ticking), прибори до вишивання і т. п.

Повідомляємо отже, що від 15-го вересня с. р. буде наш заступник збирати лично в тих місцевостях дальші замовлення на висше згадані річи, — а еслиби отже хто з Вп. Українців желав собі, щоб наш заступник з відповідними взорами і пробками відвідав його, нехай листовно подасть нам свою адресу. 205-7

ЧЕРЕЗ ДЕСЯТЬ ЛІТ ХОРА.

Виздоровля в десятьох мінутах. Прибула на вазі 30 фунтів в 10-ти днях.

Є це новітний досвід пані Зелінської з Гармарвіл, Па., малої оселі коло Пітсбурга. Я терпіла найтірше нещасте зі всіх людий на світі. Я була хора як довго хто може бути, а лічилася цілі літа, витрачуючи моєї кошовні гроші...

...як вода і ніколи не лічилася на властиву хоробу. Я вже майже стратила надію, коли сестра моїх сусідів намовила мені спробувати щось проти солітера і я сміючися з неї таки спробувала. На вдивовижу днесь, 6 місяців від часу як з мене вийшов 40 стіп довгий хроб, а стала другою женщиною. Тисячі мущин, женщин і дітий терплять лічаться безуспішно на ріжні другі хороби, коли їх дійсний клопіт є цей потвір солітер. Певними познаками цего є відходячі часто того паразита. Другі симптоми є брак апетиту з вимковим лакомством, обложений язик, зага, болі в крижах, членах і в ногах, завороти голови, біль голови, млости як порожний жолудок, нидіння, підкови попід очі. Жолудок отягав, відчуває як хроби бурчатьна живіт дивне бурчання від жолудка до внутренностий. Знова чується якби щось підсувалося назад до горла. Пацієнт має жовту шкіру, тратить на вазі, має немилий віддих, сплюває що хвилини, потребує апетит, впадає в слабу працю... Є відомо, що епілептичні напади спричинює цей потвір, котрий часто доростає понад 30 стіп. Колидосятає до гортанки може удусити свою жертву. Позбудеться цего потвора сейчас, заки підкопає здоровля безповоротно. Вишліть $10.48 за дозу **Laxtan**, коли хочете позбутися цего страшного паразита. **Laxtan** є нешкідливий навіть коли є у вас нема хробака. Продається лише у Laxal Co., 148 Laxal Bldg., Box 963, Pittsburgh, Pa. На забезпечення вислати додайте 25 центів окремо. За післяплатою не висилаємо. (Copy 5)

ЮЛІЯ ЯРЕМА
РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

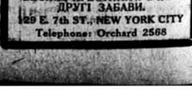

ВИНОЗИЧАЄ КЕРИЧІ НА ВЕСІЛЯ, ХРЕСТИНИ І ВСЯКІ ДРУГІ ЗАБАВИ.
129 E. 7th ST., NEW YORK CITY
Telephone: Orchard 2568